

Open Monumentendag haaltert - 1992

Het onderwijs in Groot-Haaltert van 1880 tot 1976

Samenstelling : Gemeentebestuur - Kultuurdienst

HAALTERT

A. VOOR DE FRANSE REVOLUTIE

De eerste vermelding van een school en de leerstof die er onderwezen werd treffen wij aan in het Wezenboek van Haaltert ten jare 1507. Hierbij ging een moeder de verbintenis aan haar twee kinderen gedurende zes jaar te onderhouden 'ende salse oec ter scolen doen tot zij beede connen haren Pater ende Ave Maria. den langhen Credo ende den corten Credo, zonder fraude ofte arghenlust'.

In het schepenboek van 1509 leest men dat aan 'de schoolkinderen die den dienst van de voors. uitvaert helpen doen' 14 stuivers werden betaald.

Onderwijzen was meestal de taak van de koster, zoals blijkt uit de verslagen van de dekenale bezoeken, vanaf 1574. Uit deze verslagen kan men opmaken dat de kinderen vooral tijdens de winter naar school gingen omdat zij in de zomer moesten helpen op het land. Dit duurde zo tot het begin van de twintigste eeuw.

Volgens het dekenaal bezoek van 16 augustus 1595 had de plaatselijke griffier Willem van Ertvelde een school geopend, die door hem goed werd bediend en waarin hij de jeugd christelijk opvoedde. Na zijn dood werd deze taak voortgezet door de weduwe van de griffier.

De koster Petrus Sonck gaf onderwijs met zeer goed gevolg (dekenaal bezoek 1638), gedurende de winter (dekenaal bezoek 1628, 1633, 1634) naar het voorbeeld van Aalst (dekenaal bezoek 1637). Op dit onderricht werd jaarlijks toezicht uitgeoefend door de kannunik-scholaster van Aalst.

In 1776 bekloeg de koster zich te Aalst over het feit dat M. Redant en N. Maesschalck zich verstout hadden een school te openen. Dit was in strijd met de wettelijke bepalingen.

B. NA DE FRANSE REVOLUTIE

De gegevens over het onderwijs uit de periode voor de wet van 1842 op het onderwijs zijn schaars. Er waren toen twee onderwijzers : Karel van Gutte, geboren te Haaltert op 22 april 1812, gemeenteonderwijzer en Domien Raes, die een private school leidde in de Ekent. Ten gevolge van de onderwijswet van 23 september 1842 ging de bekommring nu ook naar de arme kinderen. De gemeenteraad besliste in 1843 dat 120 arme kinderen mochten genieten van het kosteloos onderwijs en de lessen volgen van voornoemde onderwijzers, die hiervoor een vergoeding ontvingen vanwege het gemeentebestuur.

Een ander initiatief werd genomen gedurende de crisisjaren 1845-1848, veeleer in de vorm van technisch onderwijs, door het Nijverheidscomité dat zich beijverde

ZONDAGSSCHOOL HAALTERT 1906
Op de foto Bestuurster Moeder Dymphna, met haar klas

voor de weefkunst en hiertoe een huis huurde in de nabijheid van het Hagelkruis. De meisjes moesten zich bekwamen in het vervaardigen van kant.

Reeds vanaf 1850 besprak de gemeenteraad de aankoop van grond voor de bouw van een school langs de Hoogstraat ; een nieuwe raadsbeslissing hieromtrent volgde in 1860. Eindelijk in 1862, dank zij de stuwkracht van burgemeester Gustaaf van Meldert werd de grond aangekocht en op 24 augustus 1864 werden de gemeenteschool en het schoolhuis plechtig ingehuldigd, in aanwezigheid van 300 leerlingen. Nog in de loop van datzelfde jaar werd Avidia van Gutte, dochter van de gemeenteonderwijzer, benoemd als hulponderwijzeres voor de meisjes.

In 1867 volgde de inrichting van een avondschool voor grotere jongens : in de winterperiode dagelijks, uitgezonderd de zaterdag, van 7 tot 9 uur 's avonds ; later ook de zondag vanaf 2 uur. Voor de volwassen meisjes werd een zondagsschool ingericht van 3 tot 5 uur, met 200 leerlingen ; in de kerk, waar zij leerden lezen en onderricht kregen in de catechismus.

Karel van Gutte werd in 1870 als schoolhoofd opgevolgd door zijn zoon Jozef.

Ook de onderwijzeres van de meisjes Avidia van Gutte, gezien er 162 meisjes in één klas waren, kreeg in 1870 een hulponderwijzeres Maria Leonia van Gutte en in 1875 een tweede Marie Ursula van Gutte.

Tijdens de schoolstrijd liep het aantal leerlingen van de gemeenteschool drastisch terug. In 1878-1879 werd er nog onderwijs gegeven aan 285 behoeftige kinderen. In 1879-1880 waren er slechts nog een zeventigtal leerlingen met 6 leerkrachten. In 1884 was het leerlingenaantal verminderd tot 50/60 leerlingen, zodat de gemeenteraad besliste nog slechts 2 leerkrachten te behouden. Dit waren Jozef en Avidia Van Gutte.

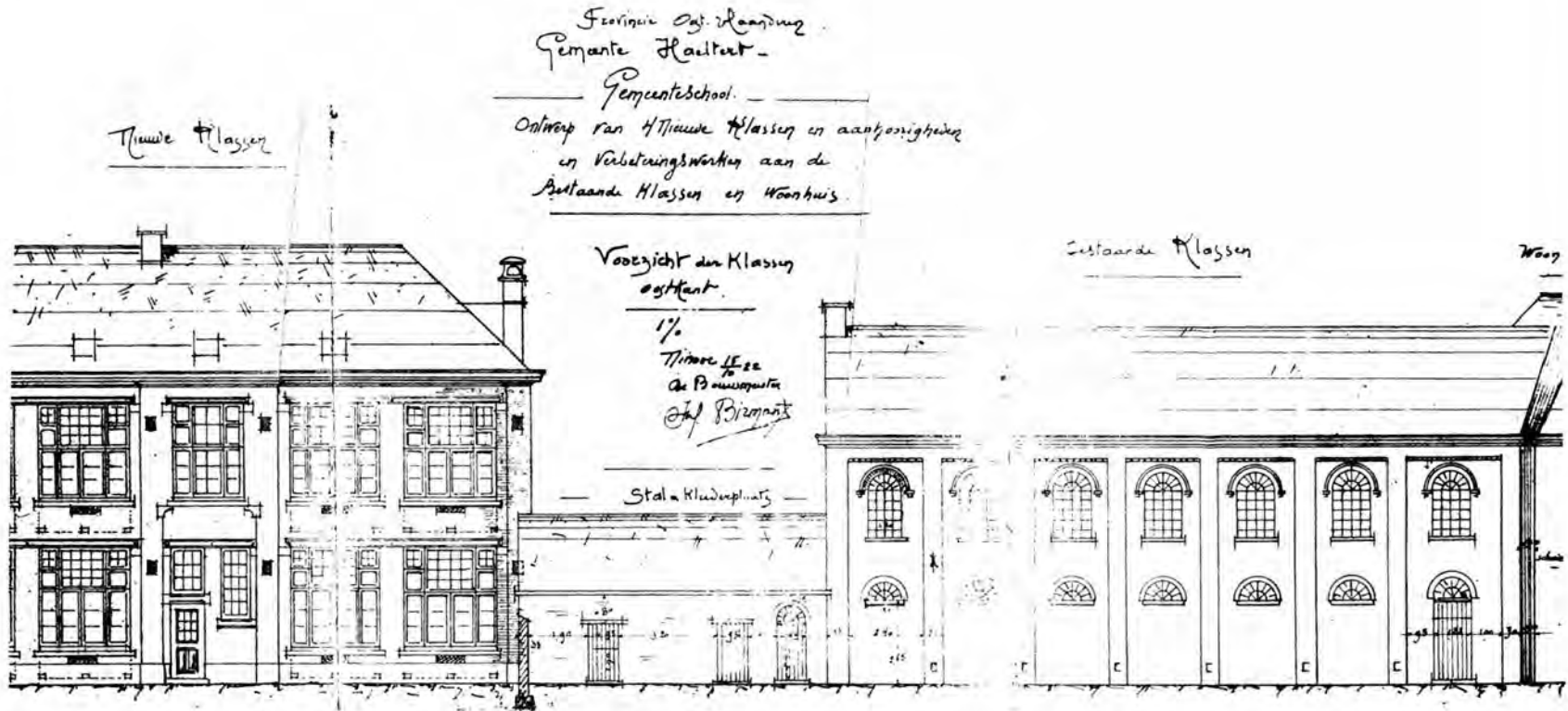
Ondertussen was het leerlingenaantal in de vrije school opgelopen tot 400.

Waarschijnlijk hadden de katholieken een dergelijk succes niet verwacht. Er werden in aller haast geïmproviseerde lokalen ter beschikking gesteld. Een groot aantal leerlingen werd ondergebracht in het weeffabriekje van de familie Van den Bruelle nabij het Hagelkruis. Anderen vonden een onderkomen in de hoeve van Petrus Coppens, nabij de Bruulstraat en in de herberg "In de Ester" op het Bruulplein. Er werd ook les gegeven in een huis beneden de Keiberg-Hoefstraat. Reeds enkele juffrouwen zorgden voor de lessen tot wanneer de zusters Penitenten van Opbrakel zich vanaf 1861 gelastten met het onderwijs van 250 meisjes, de opvoeding van de wezen en de verzorging van de ouden van dagen.

Reeds in 1879 was de nieuwe school voltooid dankzij de milde giften van de parochianen.

In 1884 werd de vrije jongens- en meisjesschool aangenomen door de gemeenteraad.

In 1887 besloot de gemeenteraad het avondonderwijs voor volwassenen niet meer in te richten daar de zondagsscholen van de aangenomen scholen voor volwassenen

1897 - Inschrijvingslijst opgesteld door Juffrouw Avidia Van Gutte

VOLGORDEMERK	NAMEN EN VOORNAMEN DER KINDEREN	GEBORTE.		PERSOON MET HET ONDERHOUD VAN HET KIND BELAST.				Aanmerkingen
		DAG.	PLAATS.	NAAM.	BEROEP.	WOONPLAATS in de gemeente (straat en nummer).	BEDRAG DER PERMANENTE BELASTING (bedragen en opmerkingen) (indien het voortbetaald van den Staat betaald).	
40	Van Der Brist Clement	10 August 1888	Haarlem	Bernard	landb.	Haarlem		Van Londen
44	Dr. Paul 'Eubine'	7 April 1888	id	Willemina	id	Spaarndam		id
45	Dr. Paul Thoma	15 Mei 1881	id	id	id	id		id
46	Van Der Brist Clemens	5 Nov. 1885	id	Bernard	id	Haarlem		id
47	Guus & Catharina	11 Aug. 1888	id	Christina	landbouwing	Eiland	-	id
48	Coppens Elvira	24 Juni 1888	id	Victor	id	Coede	-	id

Aldus opgemaakt, gedrukt en recht verklaard door de Gemeenteraad van Haarlem den 7 October 1897

De Hoofdonderwijzers der Gemeente Haarlem

M. Van Guchte

Gehien door de Gemeenteraad de tegenwoordige lijst behelzende 48 namen van kinderen recht hebben tot het loon onderwijs gedurende het schooljaar 1897-1898 van wege de Raad

De gemeenteschrijver

De Burgemeester Voorzitter

De Schepenen

De Gemeenteraad van Haarlem

De Burgemeester

jongens en meisjes door een aanzienlijk aantal leerlingen bijgewoond werden en er tevens jaarlijks prijzen uitgereikt werden : boeken of kledingstukken.

In 1894 werd de gemeentelijke jongensschool, die toen nog 36 leerlingen telde, afgeschaft bij het overlijden van Jozef Van Gutte. De meisjesschool, bestuur door Avidia Van Gutte, werd als enige gemengde gemeenteschool behouden.

Omdat de vrije jongensschool over te weinig ruimte beschikte kreeg Philemon Muylaert de toelating om het onderste lokaal en de speelplaats van de vroegere gemeenteschool in gebruik te nemen vanaf 1896. Drie jaar later werd ook het bovenste lokaal van de gemeenteschool ter zijner beschikking gesteld aangezien het onderste lokaal te klein was om 200 leerlingen in onder te brengen.

In 1898 ging Avidia van Gutte met pensioen en de gemeenteschool werd afgeschaft.

In 1904 werd in de wijk Ekent grond aangekocht om een vrije kleuterschool op te richten. De school werd onmiddellijk aangenomen door de Gemeenteraad. Bij haar opening telde de school 100 leerlingen. Een jaar later werden reeds 2 nieuwe klassen bijgebouwd.

Het leerlingenaantal in de meisjesschool bleef toenemen. In 1905 en 1914 werden telkens 4 klassen bijgebouwd.

In 1924 werd de jongensschool uitgebreid met 4 nieuwe klassen.

De school werd achtereenvolgens bestuurd door Karel Muel (1879-1892), Philemon Muylaert (1892-1923), René De Smet (1923-1942), Clement Boeykens (1942-1972), Albert Redant (1972-1976).

Op 9 september 1939 werd een nieuwe school ingewijd voor de wijk Ede. Dagelijks trokken twee zusters naar Ekent en Ede om de kleuters te onderwijzen. In 1955 telde ze één lagere klas met 30 leerlingen en één kleuterklas met ongeveer 50 leerlingen.

Tijdens de tweede wereldoorlog kregen de Haaltertse schoolkinderen vitaminen, schoolsoep, vijgen en chocolade. Er was veel schoolverzuim. Volgens de hoofdonderwijzer studeerden de leerlingen beter omdat ze minder afleiding hadden. Door gebrek aan grondstoffen kwamen de handwerklessen van de meisjes in het gedrang. Volgens het schoolhoofd waren de leerlingen niet beleefd genoeg door gebrek aan opvoeding thuis.

Voor het schooljaar 1952-1953 telde de jongensschool op de Hoogstraat 183 leerlingen verdeeld over 8 klassen. De meisjesschool telde 197 leerlingen in de Bruulstraat (6 klassen), 44 leerlingen in de school Ekent (2 klassen) en 32 leerlingen in de school van Ede (1 klas). Er waren 3 kleuterscholen : de school van de Bruulstraat telde 154 leerlingen, de school van Ekent 73 leerlingen en de school in Ede 46 leerlingen.

In 1956 werd de huishoudschool ingericht bij de vrije meisjesschool met voorbereidende afdeling verdeeld over 4 klassen met ongeveer 60 leerlingen. Deze

werd later omgevormd tot een technische afdeling handel en afdeling kleding op beroepsniveau. Voor deze afdeling werd een nieuw gebouw opgericht.

Op 1 september 1959 werd de rijkslagere school gesticht, tijdens het eerste schooljaar waren er ongeveer 130 leerlingen. Vanaf 1 september 1963 werd ze omgevormd tot Rijksmiddelbare school.

In de jaren zestig verdwenen stilaan de zusters uit de klassen en werden vervangen door leke leskrachten.

In 1967 werd de jongensschool overgenomen door het St.-Maartensinstituut Aalst. De meisjesschool bleef zelfstandig bestaan.

De school in de Bruulstraat had 7 lagere - en 6 kleuterklassen. De school in de wijk Ede had 2 lagere - en 2 kleuterklassen. De school in de wijk Ekent had 2 lagere - en 3 kleuterklassen.

Op 1 oktober 1977 telde de jongensschool van het St. Maartensinstituut op de Hoogstraat 245 leerlingen, het St. Jozefsinstituut had 415 leerlingen in de Bruulstraat voor alle afdelingen, 67 leerlingen op de Hoogkouterbaan en 61 leerlingen op de Hooglareweg.

*Vit gevergeheit
aan mijn leerlingen
Schooljaar 25-26
Joh. Studieroes
W. J. J. J.*

1925 - Een uniek document :

De klas van meester Langelet
aan de topmolen

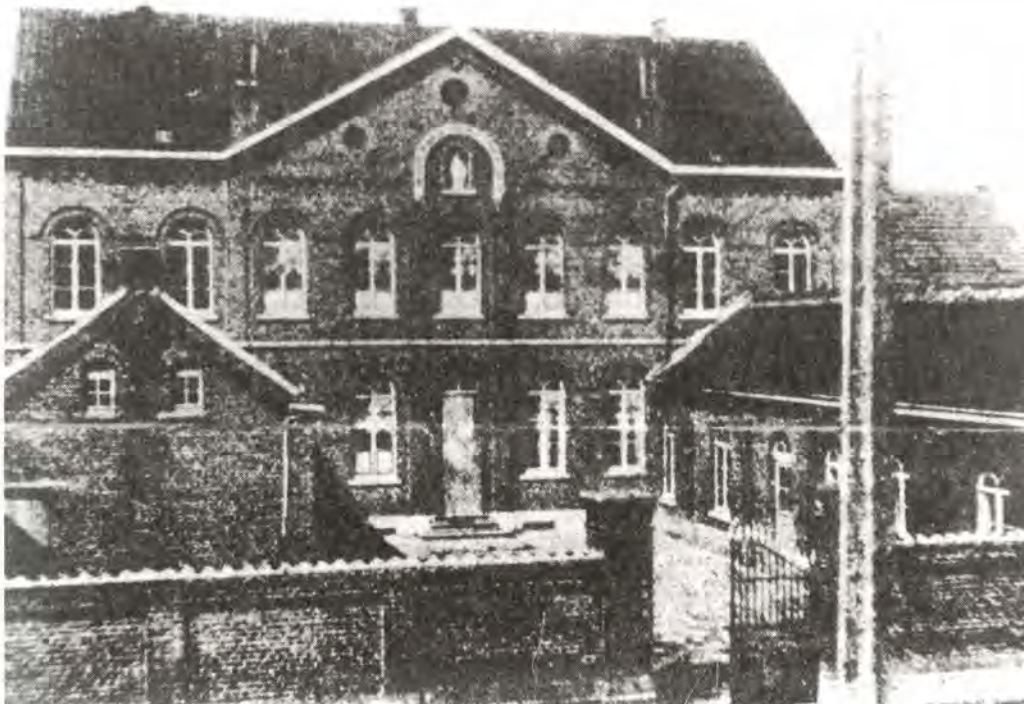

HELDERGEM

De oudste gegevens over het onderwijs in Heldergem kent men uit de dekenale verslagen. In 1628 en 1639 was er geen onderwijs in Heldergem, de kinderen gingen naar Aaigem om les te volgen. In 1630 opende de koster Martinus Scoep, een school tijdens de winter. Volgens het verslag van 1688 deed de koster-onderwijzer het goed. In 1759 en 1774 werd het onderricht ook door de koster gegeven.

In 1876-1877 bouwde Pastoor De Maeyer een nieuw klooster. De kloosterlingen bekommerden zich al gauw met het onderwijs want reeds op 29 oktober 1884 werd de meisjesschool van de geestelijke zusters onder het bestuur van Alida Heyndrickx door de gemeenteraad aangenomen. Alida Heyndrickx werd bijgestaan door Viktorina Spanoghe.

Volgens een enquête van 1887 bestond toen in Heldergem een gemengde gemeenteschool, een aangenomen meisjesschool en een vrije bewaarschool. Het onderwijs in de kloosterschool raakte stilaan in verval zodat veel kinderen overgingen naar de gemeenteschool. De gemeente onderwijzer was in die tijd Victor De Klerck, hij was afkomstig van Nederbrakel. Later werd hij bijgestaan door hulponderwijzer, Jozef Corten uit Aalst.

HELDERGEM - Het klooster zoals de ouderen onder ons het zich nog zullen herinneren. Het gebouwtje links was de keuken en het gebouwtje rechts, was de bewaarklas, nu herbouwd voor basisschool. Het klooster werd gebouwd in 1876. De activiteiten stopten op 1 juli 1974.

In 1894 besloot Monseigneur Stillemans de nog overblijvende kloosterzusters te verenigen met de Congregatie der Zusters van Barmhartigheid te Ronse. Moeder Felicitas en Zr. Henrica stonden in voor de verpleging, Zr. Delphine voor de school en Zr. Emilie voor de kerk. De school werd begonnen door Zr. Delphine. Zij had een klas van 18 leerlingen die tussen 3 en 12 jaar oud waren. Nu het onderwijs terug op punt gesteld was gingen de leerlingen terug naar het klooster. Na vier weken moest een tweede klas geopend worden. Op 6 juni 1894 werd de meisjesschool opnieuw aangenomen door de gemeenteraad onder het bestuur van Cecilia Callewaert.

In 1904 werd in het klooster een derde klas geopend. De onderwijzeressen waren toen Celeste Sadoine, bestuurster, Louise Declercq hulponderwijzeres en Francisca Hunninck. Een tweede kleuterklas werd geopend.

In 1905 werden de zondagsscholen voor volwassenen aanvaard door de Gouverneur van de provincie. De pastoor werd als bestuurder aangesteld en stond in voor het godsdienstonderricht. De overige lessen werden. Aan de jongens gegeven door meester Jozef Corten, onderwijzer in de gemeentelijke jongensschool, aan de meisjes door twee gediplomeerde zusters uit het klooster. Het onderwijs voor de jongens begon na de belangrijkste H. Mis en duurde 95 minuten. De lessen voor de meisjes waren gesplitst in twee perioden. De eerste begon na de Hoogmis en duurde 75 minuten en het tweede gedeelte na de vespers gedurende 45 minuten. Lezen, schrijven en rekenen stond in de voormiddag op het programma en in de namiddag waren er andere activiteiten zoals zingen en voordragen.

De heer Pastoor vond dat er onder geen enkel voorwendsel les mocht gegeven worden onder het lof. In het begin van de jaren twintig sloot de zondagsschool definitief.

Het leerlingenaantal van de vrije zustersschool vermeerderde zodanig dat in 1921 twee klassen moesten bijgebouwd worden zodanig dat men over vier lagere klassen beschikte.

Ook in de gemeenteschool groeide het aantal leerlingen. In 1931 werd een derde klas ingericht en in 1940 een vierde klas.

In het begin van de jaren veertig spreekt men reeds over verbouwwerken aan de gemeentelijke jongensschool. Deze worden echter voortdurend uitgesteld omwille van de tijdsomstandigheden.

Vanaf 1946 werd de kleuterschool van de zusters aangenomen door de gemeenteraad.

In een brief van 1947 spreekt de hoofdinspecteur zijn verwondering uit over het feit dat de Heldergermse jongens hun gemeenteschool trouw blijven terwijl veel andere plattelandsscholen hun leerlingen naar stadsscholen zien trekken. De materiële toestand van de school was echter alles behalve rooskleurig : de stenen op de speelplaats lagen los of staken uit, de kinderen moesten zelf de klassen en toiletten schoonmaken, de borden en banken dienden hersteld te worden en niet alle klassen beschikten over een kast.

Rond 1950 had de gemeenteschool 2 klassen voor het 3de, 4de, 5de en 6de leerjaar en 1 klas voor het 7de en 8ste leerjaar. Er waren 82 leerlingen ingeschreven. De aangenomen school had 3 klassen voor de 3 lagere graden en 1 klas voor de vierde graad met in het totaal 118 leerlingen.

Voor het 1ste en 2de leerjaar bleven de jongens in de meisjesschool.

In 1956 was nog steeds niets aan de toestand van de gemeentelijke jongensschool veranderd. In het gemeentearchief bevinden zich verschillende brieven van inspecteurs waarin het gemeentebestuur dringend werd verzocht iets te doen aan de toestand van de school.

In 1961 wordt de derde klas van de gemeenteschool afgeschaft.

In 1968 beslist de gemeenteraad van Heldergem de twee oude klassen en het schoolhuis af te breken en te vervangen door twee nieuwe. Eén klas zou bewaard worden en ingericht als turnzaal.

Op 1 oktober 1977 waren de werken aan de gemeenteschool bijna voltooid. Er waren toen nog 26 leerlingen en 2 leerkrachten.

De vrije gesubsidieerde meisjesschool had 51 meisjes in het lager onderwijs en 75 kleuters.

D E N D E R H O U T E M

Uit de dekenale verslagen weten we dat de koster-onderwijzer in 1625 en 1627 zijn ontslag kreeg. In 1629 werd het onderwijs verschaft door Joannes Velle. In 1674 gaf de koster, Petrus Van der Haegen, les. In 1668 was Andreas De Schrijver onderwijzer. In 1778 was Ludovicus Rijdans waarnemend onderwijzer.

In 1858 kregen de 'arme kinderen' les van de gemeenteleraar Jan Joseph de Vos en van de aangenomen onderwijzer Jan Baptiste Morraye.

In 1860 beschikken de gemeenten nog niet over een eigen schoolgebouw. Door de wet op het lager onderwijs was zij echter verplicht een eigen lokaal op te richten. Het duurde echter nog tot 1872 vooraleer de plannen van architect Van Houcke uit Gent voor een school met woningen voor de hoofdleraar en de hoofdlerares uitgevoerd werden. De school werd samen met het gemeentehuis opgericht in de Molenstraat. Het gebouw kon 250 leerlingen onderbrengen.

In 1873 werd de gemeente verplicht een gemeenteschool op te richten in de wijk Lebeke. Aangezien daar reeds een goede vrije school bestond onder leiding van J.B. Morraye besloot de gemeente de heer Morraye te benoemen als gemeenteleraar voor de wijk Lebeke en omliggende wijken.

In 1877 werd Celestine De Winter benoemd als leraressen van handwerk aan de gemengde gemeenteschool. Er werd een apart lokaal ingericht voor het aanleren van naaldwerk. Per week werden minstens vier uur naaldwerk onderwezen. Alle meisjes die de lagere school bijwoonden moesten deze lessen naaldwerk volgen. Ondertussen kregen de jongens landbouwlessen of werden herhalingslessen van de hoofdvakken zoals opstellen en 'dictaten' gegeven. De andere vakken werden steeds aan alle leerlingen van beide geslachten gegeven.

In 1879 werd in de wijk Borrekent een katholieke school opgericht voor jongens en meisjes. De school had onmiddellijk een enorm succes. Er waren drie leraars voor 150 jongens en 200 meisjes. De gemeenteschool had ook drie leraars voor 45 jongens en meisjes.

Door gebrek aan voldoende leerlingen besliste de gemeenteraad op 30 september 1884 de gemeenteschool af te schaffen en een aantal dagen later werd de vrije jongensschool bestuurd door P. Morraye en de vrije meisjesschool bestuurd door Emilie Coppinolle overgenomen.

In de gemeenteraad van 13 januari 1885 werd beslist de school van de wijken Lebeke-Terwaerent op te schorsen, aangezien ze slechts weinig leerlingen hadden en maar 800 meter verwijderd waren van de vrije school in de Borrekent. Hieromtrent moet een felle strijd losgebarsten zijn tussen het gemeentebestuur en Aloyse de Backer, leraar, die de school kost wat kost wou behouden.

De eerste kleuterschool werd opgericht op 23 juni 1890 in het klooster op het dorp.

De zondagslessen ingericht door de vrije scholen hadden meer succes dan deze ingericht door het gemeentebestuur. In september 1892 vermeldde pastoor Van de Putten een prijsuitreiking aan 400 jongens en meisjes.

In 1896 werd de kleuterschool op het dorp uitgebreid met een nieuwe klas.

In 1902 had men te Denderhoutem vier scholen : de gemeentelijke jongensschool in de Zonnestraat o.l.v. Baeyens Octavus met 141 leerlingen, de gemeentelijke meisjesschool in de Molenstraat o.l.v. mevr. De Backer-De Keyser met 116 leerlingen, de aangenomen jongensschool in de Borrekent o.l.v. De Wilde Remy met 158 leerlingen en de aangenomen meisjesschool in de Borrekent o.l.v. Tack Emilie met 128 leerlingen.

Wanneer de gemeentelijke jongensschool in de Zonnestraat gebouwd werd hebben we nog niet kunnen achterhalen.

Vanaf 1 april 1904 werd de gemengde school op Terwaerent terug geopend en aangenomen door de gemeente.

Op 21 januari 1905 besliste de gemeenteraad de kleuterschool van Borrekent-Terwaerent terug aan te nemen.

In 1905 werd beslist een nieuwe klas te openen bij de gemeentelijke meisjesschool. In afwachting van de bouw van een nieuw lokaal werden de leerlingen voorlopig ondergebracht in een lokaal op het dorp.

Vanaf 1906 mochten de leergangen voor volwassenen ingericht door de vrije scholen plaatsvinden in de lokalen van de beide gemeentescholen buiten de uren van het dagonderwijs.

In 1909 was het aantal leerlingen zodanig toegenomen dat de gemeenteraad besliste toelating te vragen aan de Hogere Overheid om 3 nieuwe klaslokalen op te richten in de tuinen van de hoofdonderwijzers. Er bleef nog 4 aren grond over om de onderwijzers in de mogelijkheid te stellen landbouwlessen te geven.

Vanaf 1910 richtte het gemeentebestuur terug avondlessen in voor volwassenen. Deze werden gegeven door De Wilde Remy en van Herreweghen René. Volgende vakken werden onderwezen : moedertaal, rekenkunde, metriek stelsel, aardrijkskunde, landbouw, gezondheidsleer en frans in de hoogste klas.

Om aangenomen te blijven door de gemeente werd de katholieke school in de Borrekent in 1912 verplicht werken uit te voeren aan de school : van vier klassen werden er drie gemaakt en er werd een nieuwe klas, twee overdekte speelplaatsen met bergplaatsen en één grote nieuwe speelplaats met toiletten gemaakt. De school in de Vondelen kreeg ook een overdekte speelplaats.

Vanaf 4 augustus 1916 werd Van Herreweghen René benoemd tot hoofdonderwijzer aan de gemeenteschool.

1928 - Het onderwijzend personeel van de Gemeentelijke Jongensschool

Richard Van der Speeten, Meganck Gustaaf, Ghislain De Graeve, Rachel De Schrijver, Van Herreweghen René, Jeanne De Winter

1941 - De Coninck Urbain in de 2de kleuterklas bij Zuster Melanie.

Op 18 november 1922 besliste de gemeenteraad een grond aan te kopen voor het bouwen van vijf nieuwe klassen. De plannen voor de klassen werden getekend door Jules Birmant.

In 1923 werden twee nieuwe klassen gebouwd in de school van de Borrekent.

Op 24 maart 1948 werd De Graeve Ghislain benoemd tot schoolhoofd van de gemeenteschool met 5 klassen ter vervanging van Van Herreweghen René.

Op 26 oktober 1953 werd Van Herreweghen Bertha benoemd tot schoolhoofd van de gemeentelijke meisjesschool met 5 klassen.

In 1954 werd de aangenomen kleuterschool van Dries-Terwaerent door de gemeente herbouwd.

Op 10 september 1961 werden de nieuwe kleuterklassen in het klooster in de Nieuwstraat ingewijd.

Op 5 mei 1967 werd in Denderhoutem een filiaal van de stedelijke muziekacademie opgericht.

Vanaf 1 september 1968 werden de parochiale jongens- en meisjesschool in de Borrekent afgeschaft. De meisjes gingen over naar de gemeentelijke gemengde school. De gebouwen van de gemeentelijke jongensschool werden verkocht aan de V.Z.W. Bisschoppelijke Colleges en Gestichten uit Gent. Het Sint-Aloysiuscollege richtte in deze gebouwen een afdeling lager onderwijs in. De jongens uit de gemeenteschool en de jongens van de vrije school werden overgenomen in deze school. De leerlingen van de parochiale kleuterklassen werden overgenomen in de kleuterschool van het klooster.

Vanaf 1 oktober 1972 werd de zevende klas van de gemengde gemeenteschool afgeschaft.

Op 1 oktober 1977 telde de gemeentelijke gemengde lagere school in de Molenstraat 111 leerlingen. De vrije gesubsidieerde lagere- en kleuterschool in de Zonnestraat had 138 leerlingen. De vrije gesubsidieerde kleuterschool in de Nieuwstraat had 83 leerlingen. De vrije gesubsidieerde kleuterschool van de wijk Dries had 21 ingeschreven leerlingen. En de vrije gesubsidieerde kleuterschool van de wijk Vondelen had 13 leerlingen.

KERKSKEN

Uit de dekenale verslagen weten we dat de jeugd van Kerksken rond 1621 naar school ging in Haaltert. In 1633 werd een Franse school geopend door Henricus de Laretten. In 1654 werd het onderwijs verstrekt door de koster Gulielmus Hageleer en in 1673 en 1680 door koster-onderwijzer Erasmus Diricx.

Volgens het plan Popp bezat de gemeente een school en tuin, gelegen op het dorp, waar op dit ogenblik de beenhouwerij Van Melckebeke gevestigd is. Het schoollokaal was 100 m² groot en de tuin was 8 a 10 ca groot.

In 1845 richtte pastoor Van Hoeymissen de kantschool op. In 1857 vestigden de Zusters van Opbrakel zich te Kerksken. Het eerste klooster lag op het dorp, op de plaats van de huidige herberg 'Korlick'. Dit huis werd door Pastoor Van Hoeymissen aangekocht om er zijn kantschool in onder te brengen. De school had in 1857 reeds 80 leerlingen "die geen a voor een b en kinden" en tot dan toe onderwijs genoten hadden op de zolder van Jan Schotte. De zusters hielden zich bezig met de kantschool en de opvoeding van de kinderen. In het Fonds Bracq van het Bisschoppelijk archief Gent bevindt zich een brief van Pastoor Van Hoeymissen waarin hij antwoord geeft op een aantal vragen omtrent de kantschool. Vijf uur per dag werden besteed aan het onderwijs der kinderen. Een zesde uur werd toegevoegd voor degenen die wilden leren schrijven. Op een andere plaats in het gebouw leerden diegenen die het wensten naaien, mazen, borduren, breien en tekenen. Elk kind werkte voor zijn eigen rekening en een persoon buiten het klooster ontving de betalingen en betaalde de kinderen. Twee uur per dag werden besteed aan het naaldwerk.

In 1862 werd een nieuw klooster gebouwd in de Beekstraat. In de loop der jaren verwierven de Zusters nog 99 a grond zodat het kloostergoed zich uitstreckte tot in de bocht van de Beekstraat. Er kwam een boerderij, kleuterschool en lagere meisjesschool.

In 1862 besliste de Kerkskense gemeenteraad een nieuwe school te bouwen aangezien de bestaande school zich in een slechte en bouwvallige toestand bevond en het niet meer verantwoord leek om aan het oude gebouw nog grote herstellingen uit te voeren. Het duurde echter nog tot 1872 vooraleer de plannen van architect Montigny uitgevoerd werden, namelijk een school met onderwijzerswoning en gemeenteraadzaal.

Tijdens de jaren van de schoolstrijd werd een zondagsschool opgericht.

Omstreeks 1880 - Waarschijnlijk de eerste klasfoto gemaakt in de Zusterschool te Kerksken

Zondagspakje aan voor de klasfoto !

De eerste klas van meester Van Den Steen (Gemeentelijke Jongensschool) in 1912.

Deze onderwijzer zorgde 42 jaar voor de opvoeding van de rakkers. Hij werd aangesteld in 1887.

Voor hij hulp ontving van de latere 'bovenmeester', F. De Geest, had hij 98 leerlingen in de klas.

Iste rij v.l.n.r. : Lowie Reynaert, ?, Prosper De Smet, ?, Gustaaf Janssens,
Achille van den Steen, Ogille Van de Sijpe, ?, ?

2de rij : Emiel Baeyens, Henri Van der Haegen, Frans Duym, Jules De Mol, Gerard Van
den Steen, Hector Van den Steen, ? , ? , ?

3 de rij : Achille Baetens, Jozef Schoupe, ? , Hector Renneboogh, Camille Baetens,
Henry Baeyens, ? , Jozef De Smet

In 1913 telde de gemeenteschool 2 klassen : één in het schoolgebouw en de andere in een privaat gebouw op het dorp.

De kloosterschool had in 1921 - 4 lagere klassen en 3 kleuterklassen.

Uit een ministerieel schrijven van 14.07.1928 weet men dat de gemeentelijke jongensschool in 1928 bezocht werd door 125 leerlingen. Deze waren verdeeld over 3 klassen. Eén klas ervan telde 55 leerlingen. Aangezien het aantal leerlingen met het nieuwe schooljaar nog zou aangroeien was het nodig minstens één nieuwe klas in te richten.

In de jaren dertig gingen de jongens uit de kleuterklassen van het klooster over naar de kleuterklassen van de gemeenteschool.

Bovendien liet de toestand van de 2 bestaande klassen qua verlichting en verluchting te wensen over. Daarom besliste de gemeenteraad twee nieuwe klassen te bouwen.

In 1935 werd een vijfde klas gebouwd en in 1938 een zesde klas.

De vrije school kende in de jaren vijftig haar grootste bloei. Er waren 8 lagere en 5 kleuterklassen.

In de loop van de jaren 60 loopt het leerlingen aantal geleidelijk terug.

Vanaf 1 oktober 1965 wordt de 7de klas in de gemeenteschool afgeschaft. Vanaf 1 januari 1970 wordt de 6de klas afgeschaft, de vijfde klas volgt twee jaar later. Op 1.10.1974 wordt het vierde jaar afgeschaft. Op 1.10.1975 het 3de jaar.

Op 9 juni 1976 besliste de gemeenteraad de gemeenteschool te laten overnemen door de gesubsidieerde vrije lagere meisjes- en kleuterschool in de Beekstraat omdat er te weinig leerlingen waren.

Op 1 oktober 1977 waren er nog 32 leerlingen in de gemeenteschool. De school in de Beekstraat telde 161 leerlingen.

Geraadpleegde Werken :

Mededelingen Heemkring Haaltert

"De geschiedenis van Haaltert", A. Van den Bruelle

"De Sint-Amandusparochie vroeger en nu" E. Huylebroek

Bisschoppelijk archief - Gent

Gemeentearchief

Met onze dank aan :

De historische onderwijscollectie

De schoolhoofden van de verschillende scholen

Dhr. De Smet W.

Dhr. Van Schandevijl R.

Heemkring Haaltert

En allen die zo vriendelijk waren hun foto's of archiefstukken in bruikleen te geven.

*Een lid van de
HEEMKUNDIGE KRING
ontvangt
het driemaandelijks tijdschrift
met
ruim 120 bladzijden boeiende bijdragen
over onze dorpen
voor slechts*

- 200 fr. (gewoon lid)*

of minimum

- 300 fr. (steunend lid)*

DOEN !

*Rek. 439-5083061-63
van de Heemkundige Kring, Haaltert*